

**«Педагогика» кафедрасының 60 жылдығына арналған «ЗАМАНАУИ
ҚОҒАМ ЖӘНЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ» тақырыбындағы
халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының**

ЖИНАҒЫ

22-сәуір, 2022 ж.

СБОРНИК

**материалов Международной научно-практической конференции
посвященной 60-летию кафедры «Педагогика» на тему: «СОВРЕМЕННОЕ
ОБЩЕСТВО И ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ»**

22-апреля, 2022 г.

COLLECTION

**of materials International scientific and practical conference dedicated to the 60th
anniversary of the department «Pedagogy» on the topic: «MODERN SOCIETY AND
PEDAGOGICAL EDUCATION»**

22-April, 2022 y.

ӘОЖ 37.0

КБЖ 74.00

П 23

Редакция алқасы:

Д.Қамзабек - фил.ғ.д., профессор, Басқарма мүшесі - әлеуметтік-мәдени даму жөніндегі проректор, **Б.Ж.Сомжүрек** - «Әлеуметтік ғылымдар» факультетінің деканы, **М.П.Асылбекова** - «Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., профессор м.а.; **Р.К.Төлеубекова** - п.ғ.д., профессор; **Қ.Қ.Шалғынбаева** - п.ғ.д., профессор; **Г.Қ.Длиббетова** -п.ғ.д., профессор; **Б.П.Сейтказы** - п.ғ.д., профессор; **Қ.Т.Атемова** - п.ғ.д., профессор; **Г.К.Шолпанқұлова** - п.ғ.к., профессор м.а., **Г.Т.Уразбаева** -п.ғ.д., профессор м.а.; **С.С.Байсарина** -п.ғ.к., доцент; **Байменова Б.С.** - п.ғ.к., доцент; **Ботабаева Ә.Е.** - п.ғ.к., доцент; **Т.С.Сламбекова** - п.ғ.к., профессор м.а.; **Н.П.Албытова** - п.ғ.к., профессор м.а.; **Балтабаева Ж.Б.** - магистр.

ISBN 978-601-337-659-2

Жинақта Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, «Педагогика» кафедрасының 60 жылдығына арналған **«ЗАМАНАУИ ҚОҒАМ ЖӘНЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ БЕРУ»** тақырыбындағы Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының Пленарлық мәжілісінде және «Білім беру мегатрендтері және олардың педагогтің кәсіби құзыреттілігін дамытуға әсері», «Қазақстандық педагогика болашақтың педагогтарын даярлаудың негізі ретінде», «Педагогикалық іс-әрекеттегі коллаборация бірыңғай білім беру кеңістігін дамыту ресурсы ретінде» деп аталатын секция жұмыстары бойынша тыңдалған баяндамалар қамтылды. -821бет.

ОӘЖ 37.0

КБЖ 74.00

ISBN978-601-337-659-2

маңызды құзыреттіліктерді дамытуды ескеруі керек – өмірлік және кәсіби өзін-өзі анықтаудың ситуациялық мәселелерін шешудегі кейбір алгоритмдерді білу, түсіну, өзін-өзі анықтауға психологиялық-педагогикалық қолдауды қолдануға дайын болу, мамандық таңдау кезінде объективті және субъективті факторлар мен жағдайларды ескеруі аса маңызды болып табылады.

Әдебиеттер

1.Долматович, В.А. Профессиональное самоопределение и психолого-педагогическое сопровождение до профильной подготовки и профильного обучения [Электронный ресурс] / В.А. Долматович [Электронный ресурс]: [сайт]. – URL: <https://docviewer.yandex.ru/view/12378101> (Дата обращения: 05.09.20). – Загл. с экрана. – Яз. Рус.

2. Минюрова, С. Психология саморазвития человека в профессии: [монография] / С.А. Минюрова. – Москва: Компания Спутник+, 2008. – 295 с.

3. Мотивы выбора профессии [Электронный ресурс]: [сайт]. – URL: <http://test.spb-psychology.ru/index.php/article/91-career-guidance/247-motivy-vybora-professii> (обращение: 24.09.20). – Загл. с экрана. – Яз. рус.

4. Тренинг по профориентации «Знакомство с миром профессий» 9-11 класс [Электронный ресурс]: [сайт]. – URL: <https://doc4web.ru/pedagogika/trening-po-proforientacii-znakomstvo-s-mirom-professiy-klass.html> (Дата обращения: 24.09.20). – Загл. с экрана. – Яз. рус.

5. Фролова С.В. Психологические особенности профессионального самоопределения старшеклассников: дисс. ... к. псих. н. – Москва, 2009. / <http://www.dissercat.com/content> (дата обращения: 23.09.20).

ОТБАСЫ ЖАС ҰРПАҚТЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУДІҢ ИНСТИТУТЫ

Муталиева Ардақ Шағаевна

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті

e-mail: mutalieveva.ardak@mail.ru

Сейдәлі Гүлбибі Уәлішерқызы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті

7М01802 - «Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану»

мамандығының 2 курс магистранты

e-mail: gulbibi_99@bk.ru

Аннотация. Семья с раннего периода истории человечества рассматривает большую часть среди систем социализации. В настоящее время является единственным институтом, который приобщает детей к социальным ценностям и ролям, несмотря на многочисленные трудности в сравнении с другими институтами общества. В настоящее время необходимо думать о будущем и прошлом молодежи, формировать их правильные ориентиры на жизнь, проявлять доброту, ответственность за то, что они будущие ветераны, их самообразование, современное образование - это главный принцип сегодняшнего дня. В окружающей среде, в школах, вузах и кружках внешкольных культурных учреждений необходимо следить за тем, чтобы молодежь носила свой педагогический характер, получала потребности в потоке информации, сохраняла ценности национальной культуры, развивалась в духовном направлении - с упорством, вежливостью, нравственностью, эстетическим вкусом, с одинаково чистой, во всех отношениях искусственной и умной.

Ключевые слова: семья, институт, брак, общество, молодое поколение.

Abstract. A family from an early period in human history looks at most among socialization systems. Currently, it is the only institution that introduces children to social values and roles, despite numerous difficulties in comparison with other institutions of society. At present, it is necessary to think about the future and past of young people, to form their correct guidelines for life, to show kindness, responsibility for the fact that they are future veterans, their self-walking, modern education - this is the main principle of today. In the environment, in schools, universities and circles of extracurricular cultural institutions, it is necessary to ensure that young people have their own pedagogical character, receive needs in the flow of information, preserve the values of national culture, develop in a spiritual direction - with perseverance, politeness, morality, aesthetic taste, with equally clean, in all respects artificial and smart.

Key words: family, institution, marriage, society, young generation.

Кіріспе

Отбасы әлеуметтік институт ретінде - адамзат дәуірінің ерте қалыптасуымен бірге пайда болды. Отбасының дербестігі болғанымен, алайда отбасылық қатынастар қоғаммен, оның даму бағытымен тікелей қарым - қатынаста.

Отбасы ұғымы - әлеуметтік топтың кіші бөлшегі, ал оның ішіндегі мүшелері некемен, қаны бір туыстығымен, тұрмыстық ортақтығымен және өзара адамгершілік жауапкершілікпен тікелей қарым - қатынаста. Отбасы - қоғамның бастапқы туындысы, қоғамның әлеуметтік құрылымының негізгі бірден - бір бөлігі болып табылады.

Айта кетсек, отбасы — некеге немесе қаны бір туыстыққа негізделген, ал оның мүшелері тұрмыстың ортақтығымен, өзара жауапкершілікпен және өзара көмек көрсетумен байланысқан шағын топ мүшесі. Неке отбасындағы қатынастарды қалыптастырушы болып айқындалады.

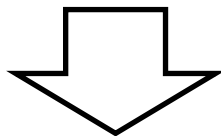
Маңызды некенің функцияларына жататындар. Оларға:

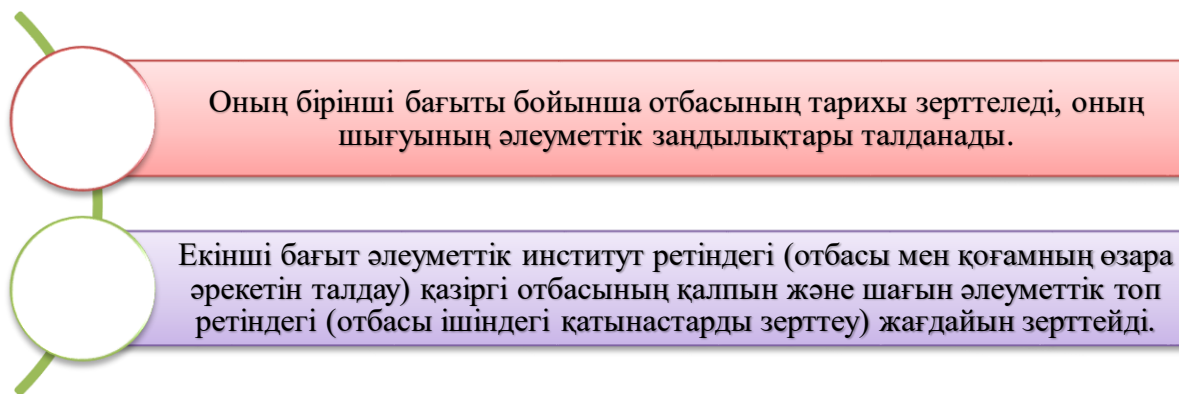
- ✓ жар таңдауеркіндігі;
- ✓ сүйіспеншілік;
- ✓ өзарасыйластық, т.б. жатады.

Қоршаған орта некелік байланыстардың нығаюына, отбасының тұрақтылығына мүдделі. Мемлекет отбасыға өзінің отбасы және неке туралы заңдарымен ықпал етіп, отбасы мүшелерінің бір-бірімен және олардың қоғаммен, мемлекетпен қарым-қатынастарын бірізді реттепө тырады.

Әлеуметтану отбасына талдау жасағанда ең алдымен оны некенің негізінде құрылған және белгілі бір әлеуметтік қызметтерді атқарушы әлеуметтік институт ретінде қарастырады, сөйтіп некенің тұрақты немесе тұрақсыздығының себептерін және отбасын нығайтудың жолдарын зерттеуге көңіл аударады. Осыдан келіп әлеуметтік институт пен шағын әлеуметтік топтың белгілерін өзтөңірегіне жинақтаған отбасының пайда болуы, оның өмір сүруі мен дамуы заңдылықтарын зерттейтін әлеуметтанудың тағы бір саласы — отбасы әлеуметтануы қалыптасты.

Отбасы әлеуметтануы екі бағытта дамып келеді (1-сурет).

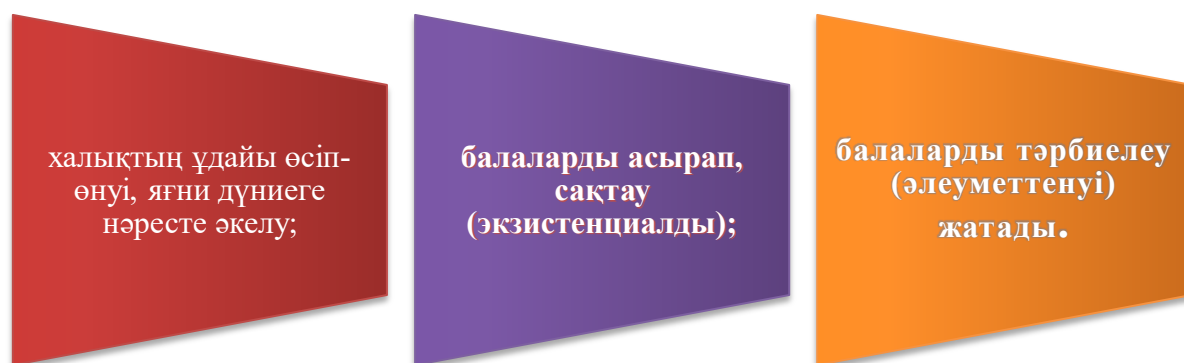

1-сурет. Отбасының әлеуметтану бағыты.

Отбасының әлеуметтану функцияларына, отбасы саласындағы келеңсіз құбылыстарға (ажырасу санының артуы, көптеген отбасыларының дүниеге бір ғана нәресте әкелуге бағыт ұстануы, жалғыз бастылардың санының өсуі, т.б.) талдау жасауға да үлкен назар аударады.

Отбасыны әлеуметтік тұрғыдан алғанда, отбасы белгілі бір вокалды құрылымы және атқаратын әлеуметтік қызметтерінің ерекшеліктері негізінде анықталады.

Отбасының ерекшелікті қызметтері (2-сурет).

2-сурет. Отбасының ерекше қызметтері.

Бұл қызметтер қоғамның әр дәуірінде өзгерістерге түсіне қарамастан отбасының ертеден кел ежатқан міндеттері болып саналады.

Баладағы әлеуметтену жағдайы күрделі үрдіс. Оларды әлеуметтендіруде әлеуметтік институттар балаларды әлеуметтендіру амалдарымен, әдіс-тәсілдерімен қатар олардың психикасы мен санасына ықпал ету механизмдерін де кеңінен қолданады. Мысалы, ерте әлеуметтендіру кезеңінде балаға айналасындағылардың ықпал етуі-иландыру, еліктету, ұқсастыру, балалар өсекеле жағымды үлгі— өнеге арқылы тәрбиелеу, жаттықтыру, талап қою, ынталандыру, мадақтау, жазалау, айыптау т.с.с. көптеген жағымсыз жағдайлар орын алады. Ең қызығы, баланы еңбекке баулу, оған қатынас мәдениетін меңгерту, өзін-өзі тани білуін игерту, т.т. балаларды әлеуметтендіруде шешуші рөл атқарады.

Қазіргі таңдағы тәрбиенің басты мәселелерінің бірі қоғамдағы сан түрлі санаттағы және әлеуметтік құбылыс балаларды дамыту үшін "мәдени арнаны" қамтамасыз ету. Бүгінгі қоғамның шындығы — жеке ұрпақтың дамып жетілуіне әсер етуші факторлар болып білім немесе көше, қоршаған ортасы мәдениет немесе контрмәдениет ықпал етуде.

Тұлғаның сонымен, оның ішінде мектеп оқушыларының жоғары өкілдерін жанұялық кезеңге дайын болуына психологиялық-педагогикалық тұрғыдан арттыру, олардың келешек өмірінде берік отбасы болуының негізгі белгісі болып саналады.

Ж. Аймауытов, «Баланы бұзуға, түзеуге себеп болатын бір шарт-жас күнде көрген өнеге» - деп атамыз айтқанындай, балаларымызға қашанда рухани құндылықтарды бойына дарытуымыз қажет. Бұл құндылықтар, ең алдымен ата-ананың арқасы арқылы жүзеге асырылатын қағида. [1]

Барлық уақытта отбасы институты мәселесі өз еліміздегі саяси, экономикалық және әлеуметтік жағдайларға байланысты түрлі өзгерістерге ұшырап отырады. Артта қалған уақыттың ішінде, ішінде, әсіресе соңғы бірнеше онжылдықта психологтар мен педагогтар зерттей келе, жағымсыз үрдістерді байқады: отбасылық дағдарыс және соның салдарынан отбасылық құндылықтар дағдарысы. Мемлекеттік әлеуметтік саясат дәстүрлі отбасылық құндылықтарды сақтауға және отбасына барлық көмек көрсетуге бағытталғандығына қарамастан, жоғары сынып оқушыларының отбасылық өмірге дайын емес, әлеуметтік-педагогикалық проблемасы қазіргі білім беру жүйесінің басты тәрбиелік мәселелерінің бірі болып табылады, бұл кешегі жағдайға әкеледі. Жастарға айналған студенттер ерлі-зайыптылардың, ата-аналардың, риза балалардың рөлін қабылдауға дайын емес, бұл өз кезегіндегі ажырасулар, балалар үйі мен қарттар үйі санының артуына дейінгі дәрежеге жетіп отыр.

М.К.Цебрикованың педагогикалық мұрасында біз отбасының рухани дағдарысынан шығудың жолын табуға көмектесетін шындықтарды табамыз: *«Баланың өмірлік құрылымы отбасының қолында, отбасы балаларды ескірген идеалдарға апара алады немесе оларды өмірге келген мұраттарға көтере алады, және болашақ үшін барлығын жасай алады»* [2, 201-213б]

Балалардың бойына әлеуметтік тәжірибені, озық мінез-құлық үлгілерін және құндылықтарды сіндіру әдістері олардың ерекшелігіне орай әртүрлі болып келеді.

Әлеуметтану ғылымы балаларды әлеуметтендіру үрдісін үш кезеңге бөліп қарастырған:

- Бастапқы әлеуметтену немесе баланың әлеуметтенуі;
- Аралық әлеуметтану немесе баланың жасөспірімнің әлеуметтенуі;
- Орнықты немесе біржола әлеуметтену.

Бастапқы кезең, негізінен, отбасында және балалар бақшасында тәрбиелену кезеңімен, екіншікезең 17-18 жасқадейінгі орта мектептегіоқу-тәрбиекезеңіменсәйкесайқындалады. Ал, үшіншісіжасөспірімшақтанересекшаққаөтукезеңін, яғни 17-18-23-25 жасаралығынқамтиды. Бұданкейін, әлеуметтенген, қалыптасыпбіткенадамныңәріқарайдамуы мен өміргебейімделуібасталады. [3, 9-10б].

Мектептегі жоғарысыныпоқушыларынжанұялықөміргедайындаумектептіңоқу-тәрбиеүрдісіндеәлеуметтік институт ретіндеотбасыныңқұндылықмазмұнынмектепоқушыларыныңоқужәнепрактикалықжұмыстарыныңәртүрлітүрлеріндеашыпкөрсетусияқтыжағдайлардыжүзегеасыруды;

- орта мектеп оқушысының болашақ отбасы адамы ретінде өзінің жыныстық-рөлдік қызметін игеруі;

- жоғары сынып оқушыларының неке мен отбасылық өмірге дайындығын мазмұнды-процедуралық дайындық пен ішкі жақты қалыптастыру өзара байланысын қамтамасыз етуі;

- оқушылардың отбасылық өмірге дайындығын қалыптастыруда отбасы мен мектептің бірлескен күш-жігерін жүзеге асыру керек. [4, 191б]

Барлық тұлғаның жетіліп дамуында отбасы маңызды рөл ойнайтынын түсіне отырып, қоғамның қай кезеңінде болмасын отбасы тәрбиесін ұйымдастыру мәселелері ең өзекті мәселе ретінде көптеген ойшылдар мен ғалымдарды толғандырып келген.

Отбасы тарихын бүгінге дейін Шығыстың Ұлы ойшылдары *М.Қашғари, М.Хайдар, Әл-Фараби, Ж.Баласағұни*, және классик педагогтары: *И.Г.Песталоцци, А.Дистервег, Я.А.Коменский, К.Д.Ушинский, Ж.Ж.Руссо*, және қазақ ағартушылары: *Ы.Алтынсарин, А.Құнанбаев, Ш.Уалиханов*, кеңес педагогтары: *Н.Д.Крупская, А.С.Макаренко, В.А.Сухомлинский*, және қазақ зиялылары: *Ж.Аймауытов, С.М.Әуезов, М.Жұмабаев, Көбеев*

және т.б. отбасы тәрбиесі мәселелерін жан-жақты қарастырып, зерттеген. Бүгінгі таңда отбасы тәрбиесі проблемаларының ғылыми негіздері Ресей ғалымдары *И.Гребенников, Л.Белова, Ю.Азаров, А.Пинт*, және т.б. тарапынан зерттелуде. Ал, Қазақстанда *Р.Төлеубекова, Г.Байдельдинова, Б.Айтмамбетова, С.Қоңырбаева, Ж.Қоянбаев, Р.Қоянбаев, Ж.Әбиев*, және т.б. ғалымдар тарапынан кеңінен зерттеліп келеді. Отбасындағы тәрбие көптеген ғылым саласында (социология, педагогика, психология, экономика, демография, құқықтану және т.б.) кеңінен зерттеліп, бүгінгі қоғам талаптарына сай отбасы тәрбиесін ұйымдастыру мәселелері көпшіліктің қызығушылығын арттырып отыр [5, 1996].

Сонымен қорытындылай келе, Б.Г. Ананьев зерттеп қарастырғандай, әлеуметтендіру үрдісінде баланың тәрбие объектісінен тәрбие субъектісіне айналуы айтарлықтай маңызды рөл атқарады. Отбасының рухани тіршілігіндегі негізгі функциясы бала тәрбиесі болып табылады. Отбасылық және қоғамдық тәрбие бір-бірімен өте тығыз байланысты, және олар қашанда бірін-бірі толықтырады. Алайда, отбасы тәрбиесі басқа тәрбие институттарындағы тәрбиеге қарағанда анағұрлым эмоционалды, өйткені оның негізінде өз кезегінде балалардың ата-анаға деген сүйіспеншілігін туғызатын ата-ананың балаға деген сүйіспеншілігі жатыр.

Әдебиеттер

1. Әбсаттаров Р., Дәкенов М.: Әлеуметтану/ Отбасыжәнеәлеуметтануы 2009 жыл. - 201-213 б.
- 2.Сқақова А.Ж. Отбасыжасұрпақтыәлеуметтендіру институты ретінде, авторефераты. –Астана, 2010. 9-10б.
- 3.Сухомлинский В.А. Цит. по книге: Тимошенко Л.Н. Воспитание старшеклассниц. М.: Просвещение, 1990. - 191 с.
4. Хмель Н.Д., Хайруллин Г.Т., Муқанова Б.И.//Педагогика//«Алматы», 2005ж. -199б.
- 5.Жумадуллаева А.А. Жоғары сынып оқушыларын отбасы некелік өмірге даярлаудың педагогикалық негіздері. : дисс. ... пед.ғыл.канд / Жумадуллаева А.А. – Түркістан, 2006.

ИНТЕРНЕТТІҢ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ӘСЕРІ

Мырзамұрат Балерке Мошқалқызы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі танукафедрасының 1-курс магистранты
Ғылыми жетекшісі: **Муталиева А.Ш.**, п.ғ.к.,доцент
Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ.

Аннотация. В данной статье рассматривается о значимости и преимуществах интернета. Также будут проанализированы его негативные последствия для школьников. Преобразования в современном мировом масштабе говорят о том, что изменения в сфере оперативного информатизации образования порождают необходимость повышения качества образования перед человеческим обществом. Поскольку информационно-коммуникативные технологии имеют особое значение, повышение способностей к воспитанию детей, их логического мышления, их развитие как субъекта, владение формирующимся социальным опытом личности, ее всестороннее гармоничное развитие.

Ключевые слова: безопасность интернета, школьник, начальное образование, психология, польза и вред интернета.

Abstract: This article discusses the importance and benefits of the Internet. Its negative consequences for schoolchildren will also be analyzed. Transformations on a modern global scale suggest that changes in the field of operational informatization of education give rise to the need to